

BÖLÜM 4

GÖKOVA KÖRFEZİNDE KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILIĞIN SOSYO-EKONOMİK DURUMU

Vahdet ÜNAL¹
Levent YURGA²

GİRİŞ

Küçük ölçekli balıkçılık (KÖB), birçok fırsatın kısıtlı olduğu kıyı kırsalında istihdam ve taze deniz ürünleri üretimi sağlamak suretiyle Türkiye balıkçılık sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. Balıkçılık ve denizcilik kültürüne dikkate değer bir katkısı olan KÖB, turizmin mümkün olduğu restoran ve otellere deniz ürünleri tedarik ederek turizm sektörünü de desteklemektedir. KÖB, kadınlara istihdam olanağı sağlamasıyla da dikkat çekmektedir. Kadın balıkçıların çoğu bu sektörde çalışmaktadır. Birçok kadının, pazarlama, ağ tamiri, ağlardan balık temizleme ve satış öncesi balık temizliği gibi işlerde ve gemide doğrudan istihdam edildiği bilinmektedir.

Türkiye'nin küçük ölçekli balıkçı filosu 13.193 gemiden oluşmaktadır. Bu, gemi sayısı bakımından ticari filonun %90'ından fazlasını temsil etmektedir¹. Küçük ölçekli sektörün durumunu daha iyi anlamak için Türkiye'nin farklı bölgelerindeki altı farklı KÖB sosyo-ekonomik çalışması karşılaştırıldığında; Türkiye'deki küçük ölçekli balıkçıların ortalama yaşının 46 olduğu ve ortalama 25 yıllık balıkçılık deneyimine sahip oldukları görülmektedir. Bu balıkçıların yaklaşık yarısı yalnız çalışmaktadır. Yarısından fazlası yalnızca ilköğretim almış ve yaklaşık %20'si liseyi bitirmiştir. Küçük ölçekli balıkçıların yaklaşık üçte ikisi kendi evinin sahibidir ve sosyal güvence altındadır. Görüşülen balıkçıların yaklaşık %90'ı çocuklarının balıkçılık sektörüne girmesine karşı çıkmıştır¹. Ayrıca balıkçılığın ekonomik

¹ Prof. Dr, Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü vahdetunal@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-6157-0590

² Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü, levent.yurga@ege.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4033-7567

laşımli Balıkçılık Yönetim Planının uygulanmasıyla çözülebilir. Bu planın uygulanması, Gökova Körfezi'ndeki KÖB için zorluklardan biridir. Ünal ve ark.,^{10,13} bu planın hazırlanması, onaylanması ve uygulanmasının zorlukları hakkında ayrıntılı bilgi sağlamaktadır. Planın uygulanmasının, balıkçılara, deniz ortamına ve yerel topluma katkıda bulunacak öncelikli görevlerden biri olduğuna şüphe yoktur. Bunun sağlanması, Gökova Körfezi'ndeki balıkçılığın sürdürülebilirliğine önemli bir katkı sağlamasına rağmen, balıkçı refahını ve geçim kaynaklarını iyileştirmek için tek başına yeterli değildir. Bölgede daha etkili ve kalıcı bir çözüm için balıkçıları denizden ve teknelerinden ayırmadan, koparmadan alternatif ek gelir kaynakları sağlayacak iş planları ve projelerin geliştirilmesine odaklanılmalıdır.

Teşekkür

Yazarlar FAO TCP/INT/3702 Blue Hope Initiative in the Mediterranean'a teşekkürlerini sunarlar

KAYNAKLAR

1. Ünal, V., Ulman, A., 2020. The current state and challenges facing the small-scale fisheries of Turkey. (Edt: Pascual Fernandez, J.J., Pita, C.B., Bavinck, M.) Small-Scale Fisheries in Europe: Status, Resilience, and Governance. *MARE Publication Series*, ISSN 2212-6260, ISBN 978-3-030-37370-2, Springer, 610 p.
2. Ünal, V., Franquesa, R., 2010. A comparative study on socio-economic indicators and viability in small-scale fisheries of six districts along the Turkish coast. *Journal of Applied Ichthyology*, vol.26, 26-34.
3. Ünal, V., Göncüoğlu, H., Durgun, D., Tunca., S., Güçlüsoy, H., 2015. Viability of small-scale fisheries in Datça-Bozburun Special Environmental Protection Area (SEPA), (Eastern Mediterranean), Turkey. Srou, A., Ferri, N., Bourdenet, D., Fezzardi, D., Nastasi, A., eds. 2015. First Regional Symposium on Sustainable Small-Scale Fisheries in the Mediterranean and Black Sea, 27-30 November 2013, Saint Julian's, Malta. *FAO Fisheries and Aquaculture Proceedings* No. 39. ISBN 978-92-5-108846-3, 403-415, Rome, Italy.
4. Berkes F., 1986. Common Property Resources and Hunting Territories. *Anthropologica*. New Series, 28 (1-2). Doi: 10.2307/25605196
5. FAO, 2018. The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome. 172 pp. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
6. Ünal, V., Güçlüsoy, H. & Franquesa, R. 2009. A comparative study of success and failure of fishery cooperatives in the Aegean, Turkey. *Journal of Applied Ichthyology*, 25:394-400.
7. Bann, C., Başak, E., 2011. The economic analysis of Gökova Special Environmental Protection Area. Economic Analysis reports for Foça and Gökova in the framework of environmental economics principles. Project PIMS 3697: *The Strengthening the System of Marine and Coastal Protected Areas of Turkey*. Technical Report Series 3: 80 pp.
8. Anon., 2021. Ministry of Environment and Urbanization-General Directorate for Protection and Natural Assets. <https://tvk.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-yonetim-planini-tamamlandi-haber-254538> (16.01.2021).
9. TVKGM, 2020. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü. *Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı 2020-2024*. 176 s.
10. Ünal, V., Tıraşın, E.M., Tosunoğlu, Z., 2021. Transition to Ecosystem Approach to Fisheries Management for Small-Scale Fisheries in Gökova MPA, Turkey: Gaps and Difficulties of the Preparation and Implementation Process. Vasconcellos, M and Ünal, V (Eds), Transition to an ecosystem approach to fisheries in the Mediterranean: lessons from selected case studies. *FAO*

Fisheries and Aquaculture Technical Paper, FAO. Rome (in press).

11. Okuş, E., Yüksek, A., Yokes, B., Yılmaz, I.N., Aslan-Yılmaz, A., Karhan, S.Ü., Demirel N. et al., 2006. Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinin Kıyı ve Deniz Alanlarının Biyolojik Çeşitliliğinin Tespiti Projesi Final Raporu, (Sunulan Kuruluş, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Bakanlığı). ISBN:975-8273-91-4.
12. Ünal, V., Kızılkaya, Z., 2019. A Long and Participatory Process Towards Successful Fishery Management of Gökova Bay, Turkey. From Catastrophe to Recovery: Stories of Fishery Management Success. (Editors: Charles C. Krueger, William W. Taylor, and So Jung Youn), *American Fisheries Society*, 572 pages, ISBN: 978-1-934874-55-4, USA.
13. Ünal, V., Tıraşın, E.M., Dimech, M., Vasconcellos, M., 2018. Initiatives for Tthe Ecosystem Approach To Fisheries Management In Turkey: Is There Hope for a Successful Implementation? *The 3rd International Congress on Applied Ichthyology & Aquatic Environment (HydroMedit 2018)*. 8-11 November 2018, Volos, Greece.
14. TurkStat, 2019. Turkish Statistical Institute (TurkStat) -Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) <https://www.tuik.gov.tr/> (15.01.2021)